

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Fasciculus temporum

Rolevinck, Werner

[Köln], 1480

[Prohemium:] Generatio et generatio laudabit opera tua

[urn:nbn:de:bsz:31-333157](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-333157)

Generatio et generatio laudabit opera tua et potentiam tuam pronuntiabunt. **Scrive psal. 105.** Cū non sine multa diligentia sanctorum patrum studia temporum decursus supputarunt: non dubium quin magna utilitas ecclesiasticis viris et papae illis qui ecclesiasticam policiam gubernare hnt: inde pueniat. **Rec vli** statui hominum horum parum posse credendum est: si temperata mente ad rerum gestarum historias quas ob diuturnam memoriam studiosi viri descripserunt oculos leuent. quibus plerique id minus perspiciunt. **Decet** namque viros virtuosos precedentium facta sepe ad memoriam reuocare: ut bonis exemplis discant dignis operibus insistere ut in malis valeant perditionis scopulum declinare. **Dez** nisi periculosum a vili separetur: stulta cupiditas se temperare non valens: in tenebrarum oraginem precipiti cursu merge retur. **Ob** hanc sancti doctores videtes quod ad intellectum sacrarum scripturarum et ecclesie regimen: historiarum decursus ex parte necessaria esset: simulque omnium gestorum series inuoluitur: tum pro sui magnitudine: tum pro superfluo et viliu factorum repetitione superflua. **Spicq** factum est pro maximis eorum laboribus: ut pene simul tota temporum historia: breuissimo studio a quolibet intelligente iam nescire sine labore: imo cum magna cordis oblectatione possit inuolui. **Dei** quod ad ornatum scripturae: ut hac pulchritudine non careat: quod omnibus gentibus tanquam lucerna pinguis in obscuro loco proponenda fuit. **Ingenium** in sua per humanum quod magnifice plura comprehendere facilliter potest: hoc delizioso prato diuersorum florum priuati non debuit: in quo varia virtutum exempla reperiens: factaque reproba eque considerans: illa carere: hoc periculis moneretur. **Videre** enim supra modum est delectabile: qualiter primi nostri patres ex quibus originem duximus instituti fuerunt a summo omnium gubernatore deo deinde quis decursus eorum: quo profectus et defectus rationalis creatura in sapientia: virtute: potentia: sanctitate: longevitate: et fide de alijs. **Et** in omnibus huius diuinum regimen admirari: quod sit deus mirabilis in creaturis suis: quod nunquam administrare cessauit quos condidit: quanta creatoris longanimitas et misericordia: et quod inscrutabilis diuinorum iudiciorum abyssus. **Hec** et infinita alia per uolans humana industria: penitus quibusdam interne contemplationis: non solum perit et perit: sed etiam futura metus: dux ex similibus ad similia progreditur: cui si bene uoluntas adiuncta fuerit: tedio quodam incolatus huius in deum surgit ad laudandum et regnandum et contemplandum: cupiens dissolui et esse cum Christo in eternum. **Inapit** ergo haec contemplatio in iocunda speculatione creaturarum et finit in feliciore tedio earundem et appetitu creatoris. **in illud ps.** Quid enim mihi est in caelo: et a te quid uolui super terram. **Mihi** autem adherere deo bonum est. **Hoc** forte in passumpto uerbo idem psalmista nobis persuadere nititur dicens. **Generatio** et generatio laudabit opera tua: et potentiam tuam pronuntiabunt: quasi dicat. **Per** omnia quae in mundo casura certum: ad te quae nunquam deficiat tendere debent. **Quem**que sententia valde accommodata est ad propositum nunc. **Cum** enim teste Augustino plura in sacra scriptura commemorantur quae nihil significant: et tamen necessaria sunt propter ea quae aliquid significat: necesse est talibus ita ut quibus sterilia sint sicut illis quae secunda deuotione immediate in deum mentem nostram suscitant. **Alioquin** non recte scripturam legimus in qua semper spiritus sanctus loqui credendus est. **Sunt** ergo arida quae ad superficiem litterae: haec grauida quo ad spirituales intelligentias. **Que** autem ita aliena sunt ut nequaquam spiritualiter intelligi possint aut non expedit: omnia tamen ueneracione digna sunt propter fines in quibus ordinantur quae est scire et diligere deum. **Et** de hoc genere videtur esse supputatio annorum quae in sacra historia diligentissime annotata continentur. **De** quae ut idem Augustinus testatur. **Hoc** certissime tenendum est quod tanta est diuina autoritate roborata: ut omnino falsissimum sit quicquid ab ea ita discrepat quod cum ea omnino concordari non possit. **Que** cum ita sint: mirum valde videtur cur sanctae scripture tractatores de hac materia intantum sunt diuersi in pluribus locis usque hodie: ut aut omnino aut uix nequeat concordari. **Et** redit illa antiqua et famosa questio de translatione: **lxv.** interpretum: an potest ei standum sit in supputatione annorum an textum hebraeorum quem Moyses ille maximus et primus legis promulgator edidit. **Hic** strauerunt sancti doctores ingenia sua et quilibet pro captu suo dixit quod sentit. **Et** quod periculosum est de magistrorum esse iudicare sententias ut dicit Ieromimus super Daniel. **et** nimis laboriosum est omnia retro re: ideo Beda post alios qui studiosius in hac materia sudauerunt: elegit modum Orosii quae satis concorditer cum Hieronimo et Eusebio et alijs magis authenticis de his loquitur: et dicit etiam iunc modum tenere: licet alios non reprehendat. **Quare** actum videtur ut haec supputatio magis uulgata sit in libris plurimorum postea scribentium. **Aug.** etiam in 15. li. de ciuitate dei multa de his tractat: sed satis dissentit a positione Bedae: quod sequatur exemplaria que tunc magis uulgata fuerunt ut etiam patet in omelias suis et maxime super psalmos. **Positio** autem Orosii et Bedae huius quae a creatione mundi usque ad natiuitatem Abrahae fluxerunt anni: 3182. secundum septuaginta interpretes. **Hebraei** autem minus hnt. 1226. quae secundum biblias correctas iuxta hebraicam ueritatem ab Adam usque ad natiuitatem Abrahae sunt anni tantum. 1928. **Deinde** satis concordant cum hebraeis septuaginta interpretes usque ad destructionem templi que uocatur communis transmigrationis babilonis. **Sequentia** tempora non habentur ex canonica scriptura: sed ex alijs historijs tam iudeorum quam gentium et iterum ibi est diuersitas: haec non nimis magna. **Simul** igitur colligendo secundum Bedam a mundi creatione usque ad Christi natiuitatem: ueniunt anni. 5199. **Et** hic est modus ecclesie. **Ubi** uersus. **Unum** tolle datum ad milia quinque ducentis. **Nascenti** domino Beda dat a pthoplasto. **De** ueteriori discussione huius questionis: uide si placet Augustinum ubi supra et Hieronimum et alios locis suis. **Hic** autem quod breuitati studemus: plenitas ipsa nobis uita est. **Colligere** namque disposuimus uiuante domino ex pluribus libris fasciculum quendam temporum a mundi creatione usque ad presentem in quo tam sacrarum scripturarum quam diuersarum aliarum historiarum facta tamquam in memoriali quodam compendiose religabimus. **Faciam** proinde iuxta sententiam florum quod solent qui terrarum situs in breui quasi tabella pingunt ita totam humani generis imaginem temporumque decursus: in pauca folijs complectar. **Rec** mihi conscius sum aliquid me posuisse quod non in fide dignis historijs habeatur: aut alijs libris ecclesiasticorum doctorum siue quod nunc ex eorum dictis aperte sequatur. **Ubi** autem dubium fuerit an sic uel aliter hoc pro me ita ut reperi patrum modo annotaui. **Et** ne ipsa superflua historiae deuotis tediosa esset: pro sepe sententias quasdam floridissimas applicaui ex

sanctorum dictis que deuotione reddent paciter et doctrina. **A**utoritatem ergo dantes hijs qui ante nos laborauerunt nos p modulo nostro in labores eorum intrauimus. sparsim hincinde carpentes qd potuimus. Et ut sciatur q ordine eos fecerit sumus. pmo totu temp? veteris testam entu. 5 199. annoru in quinqz etates distinctu reperimus in qdaz libello qui **P**hidewo ascriptus uidebatur. vbi multu artificialiter pcedit deducendo annos mudi vsqz ad tēpora sua scz **C**raclij q ce pit regnare circa annos dñi. 612. h supputacionem sua non ordinat fm era **C**hristi. sicut nec **O**rosij. Et hunc sequimur i duab? pumis etatib? similiter et in duabo sequentibus: exoptis paucis. qz tertus fm hebrayca ueritatem a natiuitate **A**brahe vsqz ad captiuitate babilonicā apud nos magis est correctus et diligent? explanatus. et io sequimur eum: pa rum tñ refert. In quinta etate maiorē laborem habuimus. ppter mma? diuersitate historiay et ueriam precor. qz iam vñ iam alium put melius putau fecerit sumus. an aut debite singulos annos supputau: lecto i iudiciu omitto. **I**ncā aut **A**lliozū et **R**omanoz et aliozū ex diuersis historijs laboriose satis coaptau: rogās vt si cui asserebare placuerit di ligenter obseruet spacia et numerz correspondentem ne lōgius aut strictius ponat qz exēplar hz. alioquin et labor peri bit et fructū non reportabit. eritqz opus eo mendosius quo spendios? nisi hoc diligenter studeat obseruare. **S**i autē debite qd facile arbitramur hec inco?pauerit: nō modicā ei prebebit illuminacōem ad intelligendū sacra scripturā et li bros **A**ugustini et **I**heronimi et **O**rosij ac aliozū etc. si uera sunt que in plurib? libellis scripta reppim? **P**orro in sexta etate sequimur cronica **M**artini et **V**incentij q? spendiose pcedunt vsqz ad tēpora sua. **P**ost eos p annos fere duccōtos sequoz notabilem libz. quendā cuius autorē nescio qui pene vsqz ad tēpora sua extēditur. **Q**ue autē de post acta sunt memorie digna: sicut audiuius et uidimus fideliter priorib? supposuimus. **Q**ue oia in sequenub? sūma breuitate pate bunt. **M**od? autē pcedēdi planissim? ē. et gressitudine rusticane adeo amicus vt i pariete qdēz depingi possit. eo q? illi eo sine omni difficultate inuentib? se offerat. **D**epinxi igit in medio solū arcuos cū nominib? psonarū debitis p quo libet tēpore et infra et supra lineas duas quarz supior cū suo numero descēdit ab **A**dām vsqz ad **C**hristū iux? senē pōi ctōzū significās vt qēquid ex aduerso illi? numeri scriptū est siue superi? siue inferi? etiā circa illa tēpa factū uerisimilit credat. **S**ecūda linea. i. inferior tertozū ascēdit a xpī natiuitate vsqz ad mudi creatōne. vteadē facilitate vnicō nūero inspecto sciat quot āms h aut illud factū sit aī xpī natiuitate qd io sic ordinauimus. qz h era magis solēnis ē apud nos et aī? solet reāri. post xpī fil? ambe descēdunt vsqz ad tēpa nrā paulatim crescendo ita vt supior semp oīdat etatem mundi et inferior etatez xpī qd planissime ptebit loas suis. **E**t qz ex multis libris mēdose scriptis modū hunc non leui labore ad lineam ueritatis coarxim? obsecram? p **C**hris?o lectōe ne iauiliter manū ad corrigendū hanc ānozū sup putacōem apponat nisi pri? toto opere pspcto. **Q**d nō io diam? qñ nullibi errauimus. h ad ausandū de nimia diuer sitate doctorū in hac materia et frēqnter positio vni? est inuoluco alteri? **I**bi aut errore inuenit clementer ignoscat et corrigat ex p̄dictis qz sequimur. **F**acilit? em in nūcis errat et sepe negligent? describunt et negligent? emendant? vt dicit **A**ug? 15. li. de ciui. dei.

Fascicul? tēporū oēs antiquozū cronicas opletēs: admissus ab alma vniuersitate **C**olon. inapit felicitate.

- Dies p̄mus** In quo fecit deus lucem et diuisit lucē ac tenebras.
- Dies 2?** In quo fecit deus firmamentum et diuisit aquas ab aquis.
- Dies 3?** In quo congregauit de? aquas in vnū locū et apparuit arida.
- Dies 4rtus** In q fecit deus solē et lunā et stellas et posuit eas in firmamento.
- Dies 5ntus** In q fecit de? pisces et volucres et cete grā dia ex aqua.
- Dies sext?** In quo fecit deus bestias et hominem.

In principio creauit deus celū et terrā. **D**icit bñs **A**ug? sup **G**enesim q? maior est huius scripture autoritas q? omnis humani ingenij perspicacitas. **E**t qz de tempore principaliter hic intendim? pncipiū tēporis breuiter tangere placuit. **U**nde est aduertendū scdm doctores q? quatuor coequa in principio creata sunt a deo ex nihilo in quo relucet creatoris sūma potentia. **H**ec autē sunt celum empireum. angelica natura. materia quatuor elementoz et tempus. **E**t hoc vocant opus creatōnis qd factū fuit aī omnē diez: post sequitur opus distinctōnis in quo relucet creatoris summa sapientia qd factum fuit in trib? dieb? primis. **D**einde sequitur opus ornatus in q relucet creatoris summa bonitas qd factum fuit in tribus sequentibus dieb? vt patet clare in textu **G**enes p̄. **S**eptima autem die requieuit ab omni opere qd patriarat. nō quasi operando lassus h nouam creaturā facere cessauit. cuius materia vel similitudo nō precesserit. **Q**d autē dicitur **I**oh. 5. **P**ater me? vsqz mō operatur et ego operor. intelligitur de continua vniuersē creature administratione. quia qd condidit. p̄tinere et gubernare nō cessat. **E**t in hoc relucet summa creatoris pfectio quia sibi soli sufficit nec eget creaturis sed magis econtra. qz virtus creatoris est causa s̄sistendi omni creature et hoc est q? septima dies uesperam non habet. **D**e hñs plen? uide magistrum in scādo sentētiarum et doctores desuper copiose scribentes. **P**orro sequens tempus licet deum nobis ostendat quo ad hec quatuor predicta scz summā potentiam. sapienciā. bonitatem et per conse quens summam pfectionem. tñ specialius ostendunt diuinā misericordiā et iustitiam. **I**uxta illud ps. **M**isericordiā et iudiciū cantabo tibi domine. **E**t iterū. **I**n uerse uie domini misericordiā et ueritas. misericordiā tamen sceptrū tenet qd diu uisatores sumus que nulli petenti ueriam negat.